

залишаються невизначеними в цій сфері. Якщо хтось буде використовувати альтернативний жанр сьогодні, він ризикує виглядати необізнаним у загальноприйнятих професійних стандартах» [5, с. 5]. Як бачимо, проблема жанрів стосується також проблеми професійних стандартів філософії в цілому.

Таким чином, процеси професіоналізації філософії привели до формування чітких вимог, які дозволяють їм слідувати певним загальноприйнятим формам. Проте це має й інший наслідок – люди вчаться формувати філософські змісти винятково в цих формах, саме в них вони відпрацьовують власну майстерність, і не відпрацьовують її в інших. Наслідком є загроза консервативності в філософських творах – адже стоїть питання про те, чи може форма впливати на змісти. На основі цього питання в перспективі можна провести ряд подальших досліджень з історії філософії в контексті поставання і розвитку конкретних форм і жанрів у мислителів попередніх епох.

Список використаних джерел

1. Derrida J. The Law of Genre // J. Derrida // *Critical Inquiry*. – 1980. – 7:1. – P.55–72.
2. During E. Deleuze. La pop'philosophie [Ressource électronique] / E. During // Foucault, Derrida, Deleuze: *Pensées rebelles* // *Sciences Humaines N Spécial N3* (Mai – Juin, 2005). – URL: <http://www.scienceshumaines.com>
3. Lang Berel. *Philosophy and the Art of Writing* / B. Lang. – L.: Associated University Press, 1982. – 246 p.
4. Peters M. Academic Writing, Genres and Philosophy / M. Peters // *Educational Philosophy and Theory*. – 2008. – Vol.40, №7. – P.819–831.
5. Stewart J. The Unity of Content and Form in Philosophical Writing. *The Perils of Conformity* / Stewart J. – London; New Dehli; New York; Sidney: Bloomsbury, 2013.
6. Rorty R. Philosophy as a Kind of Writing: An essay on Derrida // R. Rorty. *Consequences of Pragmatism*. – Brighton Sussex: Harvester Press, 1982. – P.90–109.
7. Rorty R. Philosophy as Transitional Genre [Electronic Source] / R. Rorty. – URL: http://mitpress.mit.edu/sites/default/files/titles/content/9780262524278_sch_0001.
8. Unflattening: How a Dissertation in Comics Form Reimagined Scholarship and Academic Writing [Electronic source]. – URL: <https://english.princeton.edu/events/unflattening-how-dissertation-comics-form-reimagined-scholarship-and-academic-writing>

Iliina H. V., PHD in Philosophy, Associate Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine, Kyiv), galyna.ilyina@gmail.com

Literal form of philosophical works in the context of professionalization of philosophy: historical and philosophical perspective

The paper is devoted to the critics of homogeneity of literary forms of professional philosophy in contemporary American studies. The problem of homogeneity of literary forms in academic philosophy is seen in historical and philosophical perspective, and is compared with classical genre diversity. The relationship of contemporary forms of the professionalization process in philosophy is analyzed and it is shown that it focuses philosophical philosophical writing mainly on writing articles and books, but in historical perspective literary forms were more diverse. The question of academic and non-academic philosophy is revealed. It is noted the difference in approaches to literary forms in analytical philosophy and in continental tradition. The influence of the literary forms in formation of philosophical canon and the existence of philosophy in non-academic forms are revealed.

Keywords: literary forms of philosophical text, philosophical genres, American philosophy, history of philosophy.

* * *

УДК 37.013.73

Кондратьєва А. В.,
здобувач кафедри філософії освіти,
КВНЗ «Дніпропетровський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти»
(Україна, Дніпро), k.alena_11.12@ukr.net

ПАРАДИГМАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО АНАЛІЗУ ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Основне завдання дослідження полягає у конкретному обґрунтуванні теми. В статті досліджуються сутність терміну «парадигма», парадигмального підходу, основні тенденції розвитку освіти та освітнього менеджменту. На науковій основі розглядається змістове наповнення освіти, розкриваються сутність освітнього менеджменту та особливості освітніх технологій. У процесі написання статті було застосовано наступні методи дослідження: теоретичний аналіз наукової літератури, метод систематизації матеріалу, методи синтезу, порівняння, абстрагування, метод вивчення й узагальнення досвіду, що забезпечило ґрунтовність, об'єктивність і достовірність висунутих у дослідженні положень та сформульованих висновків. У роботі обґрунтовано наукові погляди на проблему дослідження. При написанні дослідження використано матеріали підручників, монографій, дисертацій, періодичних видань та інші.

Ключові слова: парадигма, педагогіка, філософія, парадигмальний підхід, освіта, освітні технології, інновація, менеджмент, освітній менеджмент.

Нині існуюча система освіти у своїх загальних рисах склалася під впливом філософських і педагогічних ідей, які сформовані в кінці XVIII – на початку XIX століття Я. Коменським, І. Песталоцці та розвинені І. Гербартом, Ф. Дістервегом, Д. Дьюї тощо й утворюють так звану «класичну» парадигму освіти. Слід зазначити, що, хоча ця парадигма й еволюціонувала в деяких аспектах, у своїх основних характеристиках вона залишилася загалом незмінною. Потреба в необхідності зміни нині існуючої моделі освітнього простору навчальних закладів так чи інакше домінує в думках і оцінках більшості авторів, що досліджують освіту в контексті сучасних цивілізаційних процесів.

Центральне місце в реформах освітньої системи країн, що претендують на світове лідерство, займають дискусії про освітній менеджмент. У нашій країні розробляють навчальні стандарти, програми підготовки менеджерів освіти, з урахуванням національних особливостей та індивідуального досвіду практикуючих менеджерів [10].

Основним історико-філософським підґрунтям становлення сучасних парадигмальних процесів в освіті ми вважаємо вчення Платона, неоплатонізму, середньовічної холастики, натурфілософії Ф. Шеллінга, гносеологію І. Фіхте, діалектику Г. Гегеля, позитивістську філософію, переконання Т. Куна та ін. Серед сучасних праць в аспекті означеної проблеми слід назвати роботи дослідників: В. Аршинова і В. Войцеховича «Синергетичне знання між мережею та принципами: Синергетична парадигма» [1, с. 107–120], Г. Балла «Парадигма діалогу і проблема прилучення до наукової культури» [2, с. 335–347], Дж. Баркера «Парадигми мислення: Як побачити нове та досягти успіху у світі, що змінюється», І. Романенка «Антропологія та філософія освіти: парадигмальний підхід» та ін. Так, з позиції філософії освіти І. Романенко визначає парадигму як цілісну, об'єктивну картину культурного людського світу [9, с. 87–96]. Можна виділити наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, що досліджували питання освітнього менеджменту, В. Г. Афанасьєва, В. П. Беха, Л. А. Богачека, М. В. Гринькова, Л. В. Губи, В. В. Маслова,

Л. І. Федулової [11], В. В. Шаркунова, О. Г. Штепи та інших [3]. Але в той же час, недостатньо розробляти певні концепції, теорії освітнього менеджменту. Освіта є дуже рухливою галуззю, за якою наша держава, на превеликий жаль, не займає провідних позицій в світі. Хоча треба відмітити, що інтелектуальний потенціал учасників навчального процесу дуже високий, але йому потрібно створити відповідні умови через суб'єктів навчального процесу. Поєднання процесу управління освітнім закладом з процесом навчання дасть потрібний рівень освіти. Механізмом реалізації такого поєднання повинна стати ефективна технологія освітнього менеджменту.

Парадигма – це не просто сума ідей, а цілісна концепція, здатна по-новому організувати підґрунтя науки [4, с. 97].

У педагогічній науці існують різні підходи до тлумачення сутності поняття «парадигма». Одні науковці акцентують увагу на теоретичних складових та вважають, що науково-педагогічні парадигми – це сукупність теоретичних положень, які формуються в результаті конкурентної боротьби між різними, полярними підходами до вирішення педагогічних проблем (бінарними опозиціями) і які дозволяють сформулювати й запровадити на практиці цілісні моделі освіти [6, с. 239].

Мета статті полягає у вивченні сутності та особливостей парадигмального підходу до аналізу освітнього менеджменту.

Вперше поняття «парадигма» розглянув відомий американський науковець Т. Кун ще у 70-х роках минулого століття. Він трактував парадигму як систему уявлень, що склалася і є визнаною, а також впродовж певного часу дає науковій спільноті модель постановки проблем та їх вирішення [5].

К. В. Платонов розглядає парадигму як систему основних наукових досягнень (теорій, методів) за зразком яких організовується дослідницька практика вчених у певній галузі знань (дисципліні) в певний історичний період [8, с. 89].

Принципово нову цілісну соціально-філософську концепцію освіти як соціокультурного феномена розроблено у працях В. О. Огнев'юка. У них осмислено ціннісний потенціал і процеси зміни парадигм сучасної української освіти на основі цінностей сталого людського розвитку. До основних компонентів освіти як соціального інституту автор зараховує не тільки відповідні галузі освітнянських знань, а й властиві саме для освіти сукупність форм людської діяльності; певний ансамбль відносин, що складаються між людьми в царині освіти; система цінностей і норм у сфері освіти; специфічна для освіти мережа організацій, закладів і устанів [7, с. 297].

Реальний шлях до оновлення української школи вбачається в оволодінні вчителями інтерактивними технологіями навчання; проведенні інтерактивних тренінгів для вчителів; створенні демократичного середовища уроку; використанні сучасних технологій у післядипломній освіті вчителів.

Засоби освіти – похідна економіки, тому тут значно важче, хоча є певне зрушення – приміром, всеукраїнська програма забезпечення шкіл навчальними засобами. Звичайно, «мізерні результати» американської шкільної

освіти ми не збираємося адаптувати. Проте, хто знає – давайте спочатку оцінімо наші результати за методиками TIMSS і PISA і вже тоді будемо говорити про кращі результати нашої освіти.

Для поліпшення рівня керованості суспільства слід вивчити реальні механізми його життя і визначити, як і що потрібно робити на різних рівнях менеджменту для поліпшення системи, стартуючи від її незавершеної моделі і рухаючись у напрямі до доведеної. Для розуміння мотивів, механізмів і пружин нашого суспільства передусім потрібні результати наукового дослідження реального менеджменту.

Менеджмент – явище принципово експериментальне за своєю суттю, в Україні є відчуженим від експериментальної діяльності, скоріше нагадуючи долю сапера на добряче замінованому полі української економіки трансформаційного періоду.

Менеджмент – не більше як наука гарних слів. Такі гарні слова П. Фрейре назвав генеративними. Теорія менеджменту, як і філософія, навчає генеративних слів, за допомогою яких розкриваються схеми, концепції, сценарії, алгоритми, процедури, технології, методики нашої діяльності. Минуле століття пропонують назвати *the century of power*. Це слово претендує на звання «титулу століття» через поєднання ним політичних і технічних аспектів могутності, влади і енергії, що точно відображалось у відомій формулі «комунізм = радянська влада + електрифікація всієї країни» [13]. Століття *power* характерне нехтуванням ролі людини (соціально-гуманітарного чинника) як технологіями влади, так і владою технологій, а власне сама людина виявлялася не здатною до створення менеджменту, адекватного людяності, тобто до «управління владою». Чи можлива в історії інша, «соціально-гуманітарна» конфігурація влади, управління і менеджменту? Такою конфігурацією є демократизація.

Влада визначає стиль, форми і методи управління. Проте вона сама залежить від системи управління, що встановилася у суспільстві внаслідок традицій та панівної наукової свідомості. Соціально-гуманітарний фактор не є однополюсним чи нейтральним феноменом. Він має здатність із свого позитивного стану (коли можлива його актуалізація для підвищення ефективності) трансформуватися в соціально-гуманітарний опір щодо влади. Елементарні демократичні норми управління, які становлять потенціал соціально-гуманітарного фактора, мають силу пружності. Остання, при порушенні чи нехтуванні нормами демократичного організаційного управління, формує явний чи неявний опір управлінню, втрату довіри до влади і неможливість здійснення ліберальних планів реформування суспільства, його освіти.

Неякісне управління знаннями є головною причиною повільного руху українського суспільства до прогресивних моделей «інформаційного суспільства», «суспільства знання», «суспільства, що навчається». Наукові відкриття і нові технології – це не випадковість, а результат цілеспрямованої організованої праці зі знаннями, певного їх передбачення і управління ними. Припускаючи спонтанність росту знань, тим паче не можна пускати на самоплив процеси його породження, самоорганізації, поширення і зберігання. Відповідальність за управління цими процесами

віддавна в суспільстві беруть на себе університети, змінюючи свої форми, але незмінно завойовуючи право на автономність та незалежність у своїй діяльності.

Університет як суб'єкт управління знаннями фактично визначав і далі визначає культурний та цивілізаційний рівень суспільства, здійснюючи викладання найглибших знань; фундаментальні дослідження; збереження культурної ідентичності; систематичну рефлексію над накопиченими знаннями, пошук механізмів їх інтеграції та правильного застосування; присвоєння ступенів (атестація); освіти для дорослих.

Інколи перевагу української освіти вбачають в її універсальності. Однак важко погодитися з цим. Якби така орієнтація здійснювалася, то не говорилося б про постійне зростання розриву між вимогами світового ринку та якістю освітніх послуг в Україні, не ставилося б питання про невбудованість української вищої освіти у світовий ринок праці та відставання національних освітніх технологій. Цей розрив зростає, оскільки держава, склавши відповідальність за забезпечення місцями роботи, і далі контролює зміст та організацію освіти, декларативно турбуючись про відповідність підготовки фахівців потребам суспільства.

Знання виступають у свідомості людини як відображення зовнішнього та внутрішнього світу через думки, уявлення, поняття і т.п. А ось освіти людина отримує в тому випадку, коли знання перетворюються в свідоме розуміння того де, як, коли, навіщо можна застосовувати їх для задоволення своїх потреб. І в той же час між знаннями і освітою не вистачає ще однієї ланки – досвіду, який може бути набутий, інтуїтивним, генетичним, або ще якимось іншим. Головне, щоб знання отримувались разом з певним досвідом. Тоді людина дійсно отримує освіту і вже при її застосуванні, наприклад, на робочому місці, буде оцінюватись її кваліфікація.

Однією з проблем в процесі навчання є досвід. Механічне отримання знань без усвідомленого їх застосування не дасть ніякої користі при працевлаштуванні випускника навчального закладу. Тому важливим елементом є одночасний супровід теоретичної і практичної підготовки учасників навчального процесу.

На жаль, зараз у вищих навчальних закладах більше почала переважати теоретична підготовка. Причина цьому – простота контролю засвоєння знань через ті ж самі тести, наявність електронного доступу до джерел інформації. Практична частина навчального процесу ускладнюється зменшенням годин безпосереднього спілкування викладача зі студентом, більш формальним проходженням практики на підприємствах (організаціях).

Реалізація певної технології освітнього менеджменту повинна бути спрямована на підвищення ефективності всіх елементів навчального процесу. В її основі повинні лежати традиційні елементи технології менеджменту [12, с. 21–22].

До них відносять професійну підготовку керівного складу організації, інформаційне забезпечення процесу управління і безпосередньо сам процес управління, який складається з функцій менеджменту, методів управління, процесу комунікацій і прийняття управлінських рішень.

Але, в зв'язку з тим, що освітній менеджмент є досить специфічною категорією, яка водночас має поєднувати в собі підсистеми управління освітнім

закладом та управління процесом освіти, пропонується його технологію розглядати в розрізі цих двох підсистем, які взаємопов'язані і їх елементи тісно переплітаються один з одним. Неefективність однієї із підсистем або ігнорування якихось із елементів зведуть нанівець кінцеву мету освітнього менеджменту – отримання високого рівня освіти, який відповідає постійним змінам зовнішнього оточення, вимогам ринку праці.

Звичайно, реформування освітньої галузі в нашій країні не обмежується тільки підвищенням ефективності технології освітнього менеджменту. Проблема освіти охоплює всі верстви населення і тому вимагає вирішення ще цілого ряду проблем, таких як правова база, фінансування, інформатизація, працевлаштування і т.п.

Висновок. Таким чином, наголос на інформативності освіти привів до визнання пріоритетності її змістовного наповнення. Проблеми змісту та освітніх технологій – це лише частина тих проблем, що виникли в рамках класичної парадигми освітнього менеджменту.

Отже, використання парадигмального підходу передбачає урахування того, що управлінські парадигми відрізняються одна від одної майже всіма своїми компонентами: методологічними засадами, розумінням управлінських цілей, понятійним апаратом, закономірностями функціонування управлінських систем, технологічними підходами до управлінського процесу, особливостями підготовки наукових кадрів та управлінських працівників.

Список використаних джерел

- Аршинов В. И. Синергетическое знание: между сетью и принципами / В. И. Аршинов, В. Е. Войцехович // Синергетическая парадигма: многообразие поисков и подходов: Сборник статей. – М.: Прогресс–Традиция, 2000. – С.107–120.
- Балл Г. О. Парадигма діалогу і проблема прилучення до наукової культури / Г. О. Балл // Професійна освіта: педагогіка і психологія: українсько-польський щорічник / за ред. Л. Левовицького, І. Зязюна, І. Вільш, Н. Ничкало. – Честонхова. – Київ, 1999. – С.335–347.
- Бурий С. А. Технологія освітнього менеджменту / С. А. Бурий // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – С.232–234.
- Кун Т. Структура научних революцій / Т. Кун. – М.: Прогресс, 1975. – 287 с.
- Кун Т. Структура наукових революцій / Т. Кун.; пер. з англ. О. Васильєва. – К.: Port-Royal, 2001. – 226 с.
- Методологічні засади педагогічного дослідження: монографія / авт. кол.: С. М. Хриков, О. В. Адаменко, В. С. Курило та ін.; за заг. ред. В. С. Курило, С. М. Хрикова; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». – Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – 248 с.
- Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку. – К.: Знання України, 2003. – 450 с.
- Платонов К. В. Краткий словарь системы психологический понятий учеб. пособие / К. В. Платонов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Высш. Шк., 1984. – 89 с.
- Романенко И. Б. Антропология и философия образования: парадигматический подход / И. Б. Романенко // Философский век: альманах. – Вып.23. – [«Науки о человеке в современном мире»]. Ч.3; отв. ред. Т. В. Артемьева, М. И. Микешин. – СПб.: СПбЦИИ, 2002. – С.87–96.
- Семенова А. В. Аналіз психологічно-педагогічних, історичних передумов парадигмального моделювання в контексті теорії і методики педагогічної освіти [Електронний ресурс] / А. В. Семенова. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Znpkhist/2010_2/10savmpo.pdf.
- Федулова Л. І. Інноваційна економіка: [підручник] / Федулова Л. І. – К.: Либідь, 2006. – 478 с.

12. Франчук В. І. Основи менеджменту: [навч. посібн.] / Франчук В. І. – Львів: Каменяр, 1997. – 97 с.
13. Эпштейн М. Имя века. Двадцатый – это власть плюс электрификация // Независимая Газета. – 1999. – №191 (2007).

References

1. Arshinov V. I. Sinergeticheskoe znanie: mezhdru set'ju i principami / V. I. Arshinov, V. E. Vojcehovich // Sinergeticheskaja paradigma: mnogoobrazie poiskov i podhodov: Sbornik statej. – M.: Progress–Tradicija, 2000. – S.107–120.
2. Ball G. O. Paradigma dialogu i problema prylyuchennja do naukovoi' kul'tury / G. O. Ball // Profesijna osvita: pedagogika i psihologija: ukrai'ns'ko-pol's'kyj shhorichnyk / za red. L. Levovyc'kogo, I. Zjazuna, I. Vil'sh, N. Nychkalo. – Chestonhova. – Kyi'v, 1999. – S.335–347.
3. Buryj S. A. Tehnologija osvity'no menezhmentu / S. A. Buryj // Visnyk Hmel'nyc'kogo nacional'nogo universytetu. – 2011. – S.232–234.
4. Kun T. Struktura nauchnyh revoljucij / T. Kun. – M.: Progress, 1975. – 287 s.
5. Kun T. Struktura naukovyih revoljucij / T. Kun.; per. z angl. O. Vasyly'jeva. – K.: Port–Royal, 2001. – 226 s.
6. Metodologichni zasady pedagogichnogo doslidzhennja: monografija / avt. kol.: Je. M. Hrykov, O. V. Adamenko, V. S. Kurylo ta in.; za zag. red. V. S. Kuryla, Je. M. Hrykova; Derzh. zakl. «Lugan. nac. un-t imeni Tarasa Shevchenka». – Lugan's'k: Vyd-vo DZ «LNU imeni Tarasa Shevchenka», 2013. – 248 s.
7. Ognev'juk V. O. Osvita v systemi cinnostej stalogo ljuds'kogo rozvytku. – K.: Znannja Ukrai'ny, 2003. – 450 s.
8. Platonov K. V. Kratkij slovar' systemy psihologicheskij ponjatij ucheb. posobie / K. V. Platonov. – 2-e izd., pererab. i dop. – M.: Vyssh. Shk., 1984. – 89 s.
9. Romanenko I. B. Antropologija i filosofija obrazovannja: paradigmaticeskij podhod / I. B. Romanenko // Filosofskij vek: al'manah. – Vyp.23. – [«Nauki o cheloveke v sovremennom mire»]. Ch.3; otv. red. T. V. Artem'eva, M. I. Mikeshin. – SPb.: SPbCII, 2002. – S.87–96.
10. Semenova A. V. Analiz psihologichno-pedagogichnyh, istorychnyih peredumov paradygmal'nogo modeljuvannja v konteksti teorii' i metodyky pedagogichnoi' osvity [Elektronnyj resurs] / A. V. Semenova. – Rezhym dostupu: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Znpkhst/2010_2/10savmpo.pdf.
11. Fedulova L. I. Innovacijna ekonomika: [pidruchnyk] / Fedulova L. I. – K.: Lybid', 2006. – 478 s.
12. Franchuk V. I. Osnovy menezhmentu: [навч. посібн.] / Franchuk V. I. – L'viv: Kamenjar, 1997. – 97 s.
13. Jepshtejn M. Imja veka. Dvadcatyj – jeto vlast' pljus jelektrifikacija // Nezavisimaja Gazeta. – 1999. – №191 (2007).

Kondratieva A. V., *Researcher Department of Philosophy of Education, Communal higher educational institution «Dnipropetrovsk regional Institute of postgraduate pedagogical education» (Ukraine, Dnipro), k.alena_11.12@ukr.net*

Paradigmatic approach to analysis educational management

Main objective of the study is a specific justification of the topic. The article studies the essence of the term «paradigm», paradigmatic approach, the basic tendencies of development of education and educational management. On a scientific basis is considered the content of education, reveals the essence of educational management and peculiarities of educational technologies. In the process of writing the article there were used the following methods of research: theoretical analysis of scientific literature, the method of systematization of the material, methods of synthesis, comparison, abstraction, method of studying and generalization of the experience, which provided thoroughness, objectivity and integrity of the nominated in the study formulated theses and conclusions. In the work justified the scientific views on the problem of the study. When writing a research materials are used textbooks, monographs, dissertations, periodicals and other.

Keywords: *paradigm, pedagogy, philosophy, the paradigmatic approach, education, educational technology, innovation, management, educational management.*

* * *

УДК 261.7

Троїцька О. М.,
кандидат філософських наук, доцент, докторант,
Національний педагогічний університет
ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ),
troizka@ukr.net

ДІАЛОГ ЯК КОНСТРУКТ РОЗГОРТАННЯ СУБ'ЄКТНОСТІ НОМО EDUCANDUS І МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Філософська рефлексія модернізації вищої освіти представлена репрезентацією діалогу як способу розгортання мотиваційних, інтелектуальних, духовно-моральних компонентів розвитку Номо educandus, створення у професійній підготовці культуровідповідних суб'єкт-об'єкт-суб'єктних відносин. Метод історичної реконструкції, діалектико-аналітичний, компаративний та інші методи уможливили експлікацію філософії діалогізму, онтологічної природи діалогу, його категоріально-функціональної структури та предметності на відміну від спілкування. За допомогою аналізу діалогу в функціональному полі інформаційно-екзистенційного обміну суб'єктів та зіставлення діалогічних процесів, що відбуваються у різних системних параметрах культурно-освітнього простору, схарактеризовано його роль як конструкту формування постійно відтворюваних мотиваційного, регулятивного, операційно-діяльного, рефлексивно-праксеологічного компонентів культурно-освітньої діяльності майбутніх фахівців та переведення комунікативної діяльності на рівень інтерсуб'єктивності, універсальності й утвердження інтеркультурності.

Ключові слова: *діалог, інтерсуб'єктивність, комунікативна компетентність, комунікація, конструкт, сингулярність, суб'єкт-об'єкт-суб'єктна взаємодія, універсальність.*

Актуальність дослідження проблеми діалогізації вищої освіти, зокрема її культурно-освітнього простору, зумовлена контекстуальними змінами в освіті, що спричинили модернізацію не тільки цілей, змісту, організаційно-управлінських умов навчання і виховання студентів, а й вимагають розгортання суб'єктності та формування культурності майбутніх фахівців. У системі цих викликів професійно-комунікативна компетентність і діалогічна культура набувають особливого значення. Сучасна вища освіта акцентує увагу на процесі становлення інноваційної особистості, здатної вибудовувати відносини зі світом на основі власних відкриттів та способів. Тому наука актуалізує формування готовності до такої діяльності, що здійснюється у різних напрямках функціонування полікультурної освіти, особистісно орієнтованого навчання і виховання, в освітніх стратегіях «суспільства знань», у яких вона залишається універсальним способом збереження і розвитку культури, відтворення духовно-практичного досвіду поколінь в особистісному світі людини.

Майбутній фахівець, який входить до взаємозалежного світу, до простору наближення однієї культури до іншої, до простору інтеграції з одночасним збереженням ідентичностей та їх духовним збагаченням, має набути комунікативної компетентності, у якій діалог як пошук смислів буття і розуміння стає найважливішим механізмом. Міжкультурна взаємодія як процес інформативно-екзистенційної взаємодії рівноправних суб'єктів спілкування постає у цьому контексті не тільки і не стільки, на нашу думку, обміном культурною інформацією, культурними цінностями тощо, а справжньою людською екзистенцією, адже людська сутність стає людською тільки за умови взаємодії людини з людиною, за умови зустрічі та єднання індивідуального, колективного і загальнолюдського.

Аналіз досліджень засвідчує, з одного боку, наявність ґрунтовних філософських розвідок щодо ролі